

Katri Sosi
Mööblitootjate Liit
info@furnitureindustry.ee

Teie 29.06.2026

Meie 24.07.2026 nr 10-1/2290-2

Vastus: EMTL peamised teemad ettevõtjate ümarlaua kohtumiseks

Lugupeetud Katri Sosi

Täname Teid esitatud ettepanekute eest. Hindame võimalust tutvuda sektori vaadetega ning tunnustame mööbli- ja puidutööstuse olulist rolli Eesti majanduses, ekspordivõimekuse kasvatamisel ja kohalike ressursside väärimisel. Teie tõstatatud teemad – tööstusinnovatsiooni toetamine, ekspordi arendamine, kutseharidus, tööjõu oskuste arendamine ning riigihangete roll ettevõtluskeskkonna kujundamisel – on olulised Eesti majanduse konkurentsivõime seisukohalt. Alljärgnevalt esitame ministeeriumi seisukohad ja selgitused esitatud ettepanekute kohta.

1. Tööstusinnovatsiooni mõiste laiendamine Eesti majanduspoliitikas

Nõustume, et innovatsioonipoliitika oluline osa on nii teadus- ja arendusmahukate tegevuste toetamine kui ka investeeringud protsessiinnovatsiooni, sealhulgas digitaliseerimisse, automatiseerimisse ning laiemalt põhivarainvesteeringutesse. Samas ei saa nõustuda väitega, et Eesti innovatsioonipoliitika neid valdkondi ei toeta.

Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035 (TAIE) defineerib innovatsiooni järgmiselt: „*Innovatsioon – uute ideede ja teadmiste kasutamine uudsete lahenduste rakendamiseks. Innovatsioon hõlmab toodete ja teenuste väljatöötamist ja uuendamist (tooteinnovatsioon), turgude hõivamist ja laiendamist (turuinnovatsioon), uute tootmis-, tarne- ja müügimeetodite loomist ja juurutamist (protsessiinnovatsioon), uuendusi juhtimises ja töökorralduses (organisatsiooniinnovatsioon) ning töötingimuste ja personali oskuste arendamist (personaliinnovatsioon).*“

Sellest lähtuvalt näeb TAIE ette erinevaid eesmärgi ja tegevussuundi ettevõtete innovatsiooni, digitaliseerimise ning investeeringute toetamiseks. Nende eesmärkide saavutamiseks on Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusel (EIS) praegu avatud mitmed meetmed, sealhulgas ettevõtte arenguprogramm, VKE arenguprogramm, ettevõtte investeeringutoetus, digitaliseerimise teekaardi nõustamis- ja arendustegevuste toetus ning digitaliseerimise teekaardi toetus. Toetuste kõrval pakub EIS ka erinevaid laenu- ja käendusinstrumente, mille abil on võimalik rahastada põhivarainvesteeringuid.

Oluline on arvestada, et laiapõhjalise innovatsiooni toetamisel seavad piiranguid Euroopa Liidu riigiabiireeglid. Üldjuhul on põhivarainvesteeringuteks antava riigiabi toetusmäär võrreldes teadus- ja arendustegevuseks antava riigiabiga märkimisväärselt madalam. Seetõttu on ettevõtetele sageli otstarbekam kasutada laenu- ja käendusinstrumente. Samuti tuleb arvestada, et suurem osa riigieelarvelistest vahenditest, mida Majandus- ja

Kommunikatsiooniministeerium (MKM) saab ettevõtete toetamiseks kasutada, pärineb 1% teadus- ja arendustegevuse rahastamisega seotud vahenditest. Neid vahendeid ei ole võimalik kasutada tegevusteks, mis ei ole seotud teadus- ja arendustegevuse või seda toetavate tegevustega.

Seetõttu saame Teie poolt välja toodud tegevusi rahastada eelkõige Euroopa Liidu vahenditest. MKM on oma riigiplaani 2028–2034 ettepanekus taotlenud just nende tegevuste toetamiseks täiendavaid vahendeid, sealhulgas tööstusinvesteeringute toetusmeetme loomiseks, tervikliku meetmepaketi väljatöötamiseks ettevõtete digitaliseerituse, automatiseerituse ja uute tehnoloogiate (sh tehisintellekti) kasutuselevõtu suurendamiseks ning investeeringuteks vajalike toetuste ja rahastamisinstrumentide loomiseks, sealhulgas väikeste ja keskmise suurusega ettevõtete vajadusi arvestades.

2. Riigihanked kui Eesti tööstus- ja majanduspoliitika tööriist

Väärtuspõhise hankimise üks eesmärk on lisaks innovaatiliste, sotsiaalsete ja keskkonnahoidlike aspektide arvestamisele ka kvaliteedikriteeriumite kasutamine. MKM edendab innovatsioonihangete läbiviimist, mille eesmärk on suurendada avaliku sektori ostujõudu, toetades innovaatilise ettevõtete ja nende pakutavate lahenduste kasutuselevõttu. Kuigi hinnapõhine valik on riigihangetes endiselt domineeriv, suunab MKMi poolt läbi innovaatiliste riigihangete edendamise riigihanketehnikas tegema valikut just pakutavate toodete ja teenuste kvaliteeti arvestades, mis võimaldab arvesse võtta EMTL-i välja toodud loetelu punktis 2. Nõustume, et riigihanketehnikat, sh innovatsioonihanketehnikat, saab kasutada strateegilise tööriistana, millega on võimalik toetada Eesti ettevõtet ja nende tootmisvõimekust. Toetame riigiasutusi hanketingimuste loomisel, kus oleks olemas probleemipõhine tehniline kirjeldus ning mis võimaldaksid hankes osaleda ka tavapärasest teistsuguste lahenduste pakkumisel. Mööblihangete hea tava standardi loomiseks saab EMTL olla valdkonnas eeskõneleja ja hankijatele partneriks, et hetkeolukorda parandada ja suunata avalikku sektorit hankima vastavalt võimalusele kodumaist toodangut.

3. Töövõtupraktika süsteemi loomine täiskasvanutele

Kutsehariduse üks vorme on töökohapõhine õpe, mis on mitmes valdkonnas hästi toimiv õpipoisiõppe vorm. Töökohapõhises õppes õppis eelmisel õppeaastal ligi 2000 õppurit, kellest enamik (ligi 90%) on vanuses 25+, mis viitab, et seda õppevormi kasutab peamiselt täiskasvanud õppija. Seega on tänases haridussüsteemis toimiv õpipoisiõppe süsteem.

Haridus- ja Teadusministeeriumi toetab PRÕM+ programmi kaudu koolides töökohapõhise õppe / õpipoisiõppe pakkumist, mida saab rakendada erineva taseme kutseõppekavadel. Tegevuse raames toetatakse ja nõustatakse koole praktika ja töökohapõhise õppe rakendamisel, korraldatakse koolitusi ja seminare ning populariseeritakse praktilist õpet ühiskonnas. Täiendavad õppekohad luuakse riiklikult prioriteetsetes ja majanduse kasvuvaldkondades vastavalt tööandjate vajadustele ja valmisolekule. Samuti katsetatakse erinevaid töökohapõhise õppe korraldusmudeleid. Näeme, et ettevõtteid võiks enamgi julgustada koolidega partnerlust looma, et selliste õppekavade loomises osaleda. Tugev puidutööstuse kompetents on näiteks koondunud Võrumaa Haridus- ja Tehnoloogiakeskusesse Ewers.

Samuti ei välista tänane seadusandlus praktikalepingute sõlmimist haridussüsteemi väliselt. Võlaõigusseadusest tulenev lepinguvabaduse põhimõte võimaldab pooltel sõlmida erinevat liiki lepinguid, sealhulgas selliseid, mida seadus eraldi ei reguleeri. Seetõttu ei ole praktikalepingute sõlmimine välistatud.

Praktikalepingu puhul on oluline, et õigussuhte peamine eesmärk oleks praktikandi õppimine ning erialaste teadmiste ja oskuste omandamine praktilise tegevuse kaudu. Tööd andev isik peab seega tõendama, et tegemist on õppimise eesmärgil ja õppele suunatud lepinguga.

Töölepingu seaduses on küll reguleeritud töölepingu õiguslik eeldus (§ 1 lõige 2), kuid see ei

välisest praktikalepingu olemasolu, vaid tähendab, et vaidluse korral peab tööd andev isik suutma tõendada, et tegemist ei ole töölepinguga. Töölepingut iseloomustab alluvussuhe, töö tegemine lähtuvalt tööandja juhistest, töökorraldusest, sh töö tegemise kohas, sisus ja ajas tööandja juhiste järgimine. Kohtupraktikast lähtuvalt võidakse lepingu olemuse kindlakstegemiseks võtta arvesse seda, kes korraldab ja juhtis tööprotsessi, kes maksis töövahendite, -materjalide, -seadmete, ruumide ja muude töö tegemisega seotud kulude eest, kas töö eest maksti perioodilist tasu, kas töötaja pidi olema valmis väidetavale tööandjale tööd tegema, kas töötaja tegutses mitme tööd andva isiku heaks või sai kogu oma sissetuleku või olulise osa sellest väidetavalt tööandjalt, kuidas pooled tõlgendasid vaidlusalust suhet väljapool seda vaidlust, nt suhetes teiste isikutega või täites oma muid kohustusi. Praktikaleping võib olemuselt tõesti sarnaneda töölepinguga, kuid töölepingust eristab seda selgelt kokku lepitud õppekomponent (nt mida ja kuidas töö käigus õpitakse, kuidas toimub juhendamine, mis on õppe kestus ja eesmärgid). Õigussuhte kvalifitseerimisel lähtutakse selle tegelikust sisust. Kui isik täidab peamiselt tööandja huvides tavapäraseid tööülesandeid alludes tööandja juhtimisele ja kontrollile ning õppe- ja juhendamise eesmärk ei ole õigussuhtes keskne, võib sõltuvalt konkreetsetest asjaoludest olla tegemist töölepingulise suhtega. Kui lepingu poolte tegelik soov ongi sõlmida praktikaleping, siis peab see selgelt olema lepingust ilmnev.

4. Kutseharidus ja oskuspõhise õppe jätkusuutlikkus

Kuivõrd kutseharidus ja sellega seonduvad reformid on Haridus- ja Teadusministeeriumi koordineeritav poliitikavaldkond, palusime neil alljärgnevalt kutsehariduse ja oskuspõhise õppe jätkusuutlikkust ning sellega seonduvaid plaane kommenteerida.

Kutsehariduse reformi peamine eesmärk on suunata kooli- ja töömaailmast välja jäänud noori uuesti õppima ja saama oma võimetele vastavat haridustaset, mis võimaldaks neil elus paremini hakkama saada ja osaleda elukestvas õppes. Piiratud ressursside tingimuses on seetõttu täiskasvanud õppijale õppimine tasuline, seda aga kindlatel juhtudel ning see ei kehti nt esmakordse kutsehariduse omandamisel või juba olemasoleva kutsehariduse sama taseme jätkuõppes osalemisel, samuti õppekavadel, mis riigile prioriteetsed ja mille eest kooli tasu võtta ei tohi. Olemasolevate oskuste tõendamine on võimalik ka ilma tasemeõppes osalemiseta ehk läbides kutseeksami, mille eest saab tasuda nii õppija ise kui ka tema tööandja kui see peaks vajalik olema.

Riiklikult kehtestatud nõuded isikute kvalifikatsioonile konkreetsetes valdkondades töötamiseks on seotud Eesti kvalifikatsiooniraamistikuga, mis on omakorda seotud Euroopa kvalifikatsiooniraamistikuga ja mis annab ühtsed alused omandatud teadmiste, oskuste ja hoiakutele. Eduka kutse taotlemise järel väljastatakse neile kutsetunnistus, mis võimaldab valdkonnas töötada ja ühtlustab erinevate õppeasutuste õpingud. Kutse- ja oskuseadus on hetkel uuendamisel, sh kirjeldatakse senisest paremini ära ka kvalifikatsiooniraamistiku tasemed ja nende seosed õppekavade ja kutsetega. Tegemist on ümberkorraldusega, mis seob hariduse ja töömaailma tihedamalt kokku ning muudab seda, kuidas Eesti õpib ja töötab. Eesmärk on liikuda süsteemi poole, kus oskusi saab omandada ja tõendada kogu elu jooksul, mitte ainult noores eas ja kooliõppes. Tänapäevases ühiskonnas on vaja paindlikumat täiend- ja ümberõpet, oskuste kiiremat omandamist ning erinevaid teid mööda kogutud kompetentsi ametlikku tunnustamist. OSKA prognoosi järgi on Eestis kuni 2031. aastani igal aastal vaja umbes 18 000 inimest pensionile minejate asendamiseks ja uute töökohtade täitmiseks, kuid tööturule siseneb ainult ca 16 000 lõpetajat. Statistikaameti andmetel oli Eesti 15–74aastaste tööhõive määr mullu 68,5%. Samal ajal on meil tööjõupuudus. See tähendab, et tööjõupuudus on struktuurne ning seda ei lahenda ainult haridussüsteem – vaja on ka täiskasvanute õppimist ja oskuste paremat kasutamist.

Praegu keskendub kutseadus peamiselt kutse andmisele ja kutsestandarditele. Uues süsteemis seotakse ühte tervikusse oskuste vajaduse analüüs ja prognoos, õppekavade arendamine, kvalifikatsioonid ja hindamine. Selgemaks muutub varasema õppe ja töökogemuse arvestamine

ehk VÕTA roll. Luuakse esmakutse mõiste, mis tähendab, et töömaailma sisendi järgi koostatud õppekavad on üles ehitatud nii, et kui õppijalt nõutud kompetentsid on õppe jooksul omandatud ja hinnatud, saab ta kooli lõpetades esmakutse. Senine töömaailma kutse ei kao, kuid selle roll nihkub – see jääb eeskätt tööturul tegutseva kogemustega spetsialisti kutseks, mida saab hiljem karjääri jooksul taotleda, taastõendada või kasutada professionaalse taseme tõendamiseks.

Kutsestandardite kõrvale luuakse kompetentsiprofiilid. Kutsestandard jääb alles eelkõige sinna, kus kutse on tööturule pääsemiseks või kutsealaste õiguste kasutamiseks vajalik või kus selleks on tööturu osaliste tõendatud vajadus. Kompetentsiprofiil on mõeldud paindlikumaks õppe- ja koolituskavade aluseks, andmaks töömaailma sisendit nii ametis kui laiemalt tegevusvaldkonnas nõutavate kompetentside kohta.

Uuendatakse Eesti 8-tasemeline kvalifikatsiooniraamistik, mis seob haridus- ja kutsesüsteemi ning kirjeldab eri haridus- ja kutsetasemetel nõutavad teadmised ja oskused.

Muutub ka kutsesüsteemi juhtimismudel. Senine killustatus väheneb, kuna oskuste prognoos, kompetentsiprofiilid ja kutsestandardid ning kutse andmine seotakse üheks süsteemiks. See tähendab, et otsused põhinevad rohkem andmetel ja tööturu vajadusel. Oluline on, et ka uues süsteemis jääb tööandjate roll kesksele kohale. Tööandjad osalevad õppekavade loomises, hindamises ja süsteemi arendamises, mitte ainult hindamise lõppfaasis.

5. EIS, eksport ja tööstusinnovatsioon

EIS uue strateegia fookuses on nii teadus- ja arendustegevuse toetamine kui ka eksport ja investeringud. Seega strateegia ei välista kuidagi toomissettevõtteid või töötlevat tööstust, vastupidiselt on üha enam rõhku neil valdkondadel, millel on tugev ekspordi ja kasvupotentsiaal. Samuti valdkondade osas keskendutakse TAIE fookusvaldkondadele, millest üks on kohalike ressursside väärindamine sh puit. Strateegia näeb ette ressursside suunamist enam fookusklientidele, aga see ei tähenda, et teised potentsiaali omavad ettevõtted oleks meetmetest välistatud või EIS nendega enam ei tegeleks.

Vastavalt punktis 1 välja toodule, on ka täna EISil toetusmeetmeid, mis ei eelda teadus- ja arendustegevust ning millega on võimalik toetada automatiseerimist ja digitaliseerimist.

Suur aitäh veelkord ettepanekute eest. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium peab väga oluliseks tootmissektori organisatsioonide kaasamist nii ekspordi- kui ka innovatsioonipoliitika kujundamisse. Võtame esitatud seisukohad arvesse EIS-i strateegia rakendamisel ja asjakohaste toetusinstrumentide edasisel arendamisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Sigrid Rajalo

majanduse ja innovatsiooni asekancler

kantsleri ülesannetes

Kaspar Peek +372 5193 1015

Kaspar.Peek@mkkm.ee

